

ÇOCUKLUK DÖNEMİNDE CİNSEL MOBİNG MAĞDURU BİREYLERİN DENEYİMLERİ

Şükran AYÇİÇEĞİ*

Enver MENGÜ**

Ömer Miraç YAMAN***

ÖZ

Cinsel mobbing, toplum içerisinde bireylere atfedilen cinsel kimlik normlarının dışında kalan ya da normlara uymayan bireylere karşı yapılan zorbalama, ayrımcılığa maruz bırakma ve fiziksel/ dış/ davranışsal görünümünden dolayı bireyin mobbinge uğramasıdır. Cinsel mobbing, psikolojik bir şiddet olarak nitelendirilebilir. Cinsel mobbing mağduru bireylerin deneyimlerine dair çalışmalar sınırlıdır. Çünkü cinsel mobbingin tanımı literatürde tam anlamıyla bulunmamaktadır. Yapılan çalışma doğrultusunda cinsel mobbing mağduru olan bireylerin hem çocukluk hem de yetişkinlik dönemlerinde yaşanan etkilerin anlaşılması ve bunlara dayanarak koruyucu- önleyici faaliyetlerin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Çalışmada nitel yöntemden yararlanılmıştır ve çocukluk döneminde cinsel mobbinge maruz kalan bireylerle yapılandırılmış derinlemesine mülakat gerçekleştirilmiş, veriler toplanmış, analiz edilmiştir. Elde edilen sonuçlar cinsel mobbinge bakış, cinsel mobbingin mağdurlara etkisi ve cinsel mobbing deneyiminde stres yönetimi olarak 3 tema halinde incelenmiştir Cinsel mobbing kavramına olan bakış açısına göre cinsel mobbingin kalıp yargı ve alışılmamış davranışlara göre şekillendiği, yetişkinlik ve çocukluk dönemlerinde ciddi etkilerinin olduğu ve sonucunda oluşan duruma karşılık stres yöntemine dair önemli bulgular elde edilmiştir. Elde edilen bulgular ışığında öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar kelimeler: Şiddet Mobbing, Cinsel Mobbing, Çocukluk Dönemi, Yetişkinlik Dönemi

EXPERIENCES OF INDIVIDUALS VICTIMS OF SEXUAL MOBBING DURING CHILDHOOD

ABSTRACT

Sexual mobbing is bullying, discrimination and mobbing against individuals who are outside the sexual identity norms attributed to individuals in society or who do not comply with the norms, due to the individual's physical/external/behavioral appearance. Sexual mobbing can be defined as psychological violence. Since there is no complete definition of sexual mobbing in the literature, studies on the experiences of individuals who are victims of sexual mobbing are limited. The aim of the study was to understand the effects of individuals who were victims of sexual mobbing both in childhood and adulthood and to develop protective-preventive activities based on these. Qualitative method was used in the research, semi-structured in-depth interviews were conducted with individuals who were exposed to sexual mobbing in childhood, and data were collected and analyzed. The results obtained were examined in 3 themes: the perspective on sexual mobbing, the effect of sexual mobbing on the victims, and stress management in the sexual mobbing experience. According to the perspective on the concept of sexual mobbing, sexual mobbing is a situation that is shaped according to stereotypes and unusual behaviors, creates serious effects in adulthood and childhood, and emerges as a result. Important findings have been obtained regarding the response stress method. Recommendations were developed in the light of the findings.

Keywords: Mobbing, Sexual Mobbing, Childhood Period, Adulthood Period

---

* Sorumlu Yazar, Sosyal Çalışmacı, aycicegisukran86@gmail.com, ORCID ID: 0009- 0009- 8431- 9185

** Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Medeniyet Üniversitesi- Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü, envermengu@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-6871-688X

*** Prof. Dr., İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü, omermirac@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-9989-8575

Geliş tarihi: 26.09.2024, Kabul tarihi: 15.12.2024

1.GİRİŞ

Mobbing; bezdirmek, rahatsız etmek, sıkıntı vermek, baskıcı davranmak ya da psikolojik şiddet uygulamak gibi anlamları taşımaktadır (1). Zorbalık ve cinselleştirilmiş zorbalık kavramlarının cinsel mobbing ile ilişkili kavramalar olduğu görülmüştür fakat cinsel mobbing anlamını tam olarak karşılamamaktadır. Bu nedenle cinsel mobbing kavramı geliştirilmiştir. Cinsel mobbing, toplum içinde bireylere atfedilen normlara uymayan, belli cinsel kimlik kalıpları dışında kalan, bu kalıplara uymayan bireylerin zorbalanması, ayrımcılığa maruz kalması ya da alay konusu edilmesi olarak nitelendirilebilir. Bireylerin davranışsal- fiziksel özellikler, dış görünüm, konuşma biçimi, kilo, boy, saç, cinsel yönelim gibi özelliklerden dolayı mobbinge uğraması cinsel mobbing olarak tanımlanabilir.

Verilerden elde edilen sonuçlar doğrultusunda çocukluk döneminde cinsel mobbinge maruz kalan bireylerin uzun ve kısa vadede etkilerini yaşamlarında sürdürdükleri söylenebilir. Yapılan bir çalışmada çocukluk döneminde yaşanan travmatik olayların daha örseleyici olduğu ve birey yaşamındaki etkisi yalnızca çocukluk dönemiyle sınırlı kalmayarak yetişkinlikte de etkisini gösterdiği ifade edilmektedir (3).

Yapılan bu çalışmada cinsel mobbing kavramının literatüre kazandırılmasıyla birlikte çocukluk döneminde cinsel mobbing mağduru bireylerin deneyimlerinden elde edilen sonuçlardan yola çıkarak koruyucu-önleyici öneriler geliştirmek amaçlanmaktadır. Cinsel mobbing konulu araştırmaların yalnızca dolaylı olarak yapılmasından ve konunun birey yaşamında öneminden yola çıkarak kavramın tanıtılması da çalışmanın diğer önemini içermektedir.

2.LİTERATÜR İNCELEMESİ

2.1.Mobbing

İngilizcede mobbing kavramı şiddetle ilgili ya da çete gibi anlamları olan “mob” kökünden gelmektedir. Latince de ise kökü “mobile vurgus” anlamı “kararsız kalabalık” olan kelimelerden türemiştir (4). İlk olarak biyologlar tarafından yuvalarını koruyabilmek amacıyla saldırganın çevresinde uçuşan kuşların davranışlarını açıklamak için kullanılmıştır (5).

Çocukların sınıf içerisinde birbirlerine olan davranışlarının incelemesini yapan Heinemann, tek bir çocuğa bir grubun olumsuz davranışlarını mobbing kavramı ile tanımlarken Leymann ise 1980’lerde iş yerlerinde benzer davranışların yaşanması durumlarını bu kavram ile tanımlamıştır (6). Mobbing kavramı günümüzde ise bireyin üzülmesine neden olan, küçük düşürme, saldırganlık, bireyin saygınlığına zarar verme ya da kasti olarak yapılan davranışlar olarak tanımlanır (4).

Mobbing, savunmasız bireylere yönelik sistematik biçimde uygulanan etik olmayan ve düşmanca davranışlardır. Bireyi çaresiz bırakmak ve onu itilen pozisyonda görmek olarak açıklanmaktadır (7). Dünya Sağlık Örgütü (WHO) ise mobbing’i birey ya da gruplara güç kullanarak fiziksel, ahlaki, sosyal ve ruhsal gelişimlerine zarar veren, gelişimlerini etkileyen kavram olarak tanımlamaktadır (6). Tanımlara bakılarak mobbing’in bireylere karşı geliştirilen olumsuz davranışları içerdiği anlamını taşıyor denilebilir. Mobbingin türleri içerisinde sosyal, fiziksel ve psikolojik taciz, ayrımcılık, itibarsızlaştırma gibi durumlar bulunmaktadır (8). Bu noktada cinsel mobbingin mobbing türlerinden biri

olduğu ve araştırma kapsamında cinsel mobbing kavramının ele alınacağı ifade edebilir.

2.1.1. Cinsel Mobbing

Cinsel kimlik psikososyal ve biyolojik etkenlerle zihinsel ve bilişsel gelişimin etkileşimiyle oluşan karmaşık bir yapıyı içerir (9). Çocukluk döneminde yaşanan deneyimler cinsel kimlik kazanımında önemli bir faktördür (10). Çocukla olan sağlıklı iletişim çocuğun cinsel kimliğini modellemesinde değerli ve güvenli hissettirir (9). Buna bağlı olarak bireylerin çocukluk döneminde cinsel mobbinge maruz kalmaları cinsel kimlik kazanımını ve dolayısıyla yetişkinlik dönemini etkileyebileceğini göstermektedir.

Cinsel mobbing kavramının literatürde doğrudan karşılığının olmadığı görülmüştür ancak ilişkili kavramlar bulunmaktadır. Zorbalık; kabul edilemez, baskıcı ve etik dışı davranışların birey tarafından uygulanmasını içermektedir (11). Cinselleştirilmiş zorbalık ise zorbalığın cinselleştirildiğini, başkasının cinsiyet, kilo, görünümüne ilişkin zararlı eylemlerde bulunduğu ifade etmektedir (2). İlgili kavramların karşılıklarının doğrudan cinsel mobbingi içermemesi nedeniyle cinsel mobbing kavramı geliştirilmiştir.

Cinsel mobbing kavramı; toplumda bireylere atfedilen cinsel kimliğin dışında kalan ya da atfedilen cinsel kimlik çerçevesine uymayan bireylerin zorbalanması, ayrımcılık yaşaması ve fiziksel özellik, dış görünüm, konuşma tarzı, cinsel yönelim, cinsiyet, kilo, hal, hareket, tavır ya da davranışlarından dolayı mobbinge uğramasıdır ve psikolojik şiddetin bir türünü ifade ettiği söylenebilir.

Örneğin boyu kısa/ nazik bir erkek çocuğunun kıza ya da kilolu/ sert bir kızın erkeğe benzetilmesi, yaşlıları gibi sakalı çıkmayan erkekle alay edilip kıza

benzetilmesi, dış görünüm ve cinsiyet üzerinden yapılan zorbalamalar gibi durumları içermektedir. Bireylerin fiziksel özelliklerinden dolayı itilip karşı cinsle arkadaşlıklar kurması gibi durumlar ise cinsel mobbingin bir parçasıdır. Ayrıca hem kıza hem erkeğe verilen isimlerden dolayı bireylerin cinsel mobbing davranışına maruz kalabildiği, kalıp yargılar ile cinsel mobbinge uğradığı da söylenebilir. Cinsel mobbing'in bireyin cinsiyetine dayalı olarak rahatsız edici, olumsuz davranışlara maruz kalması olarak tanımlanabilir.

Yapılan araştırmada bireylerin cinsel itibarlarını alay konusu etmek, aşağılayıcı konuşarak zorbalamak cinselleştirdiğini göstermektedir (2) ve bunun da cinsel mobbingi içerdiği ifade edilebilir. Cinsiyeti üzerinden birini zorbalamak, cinsiyeti üzerinden bireyi küçük düşürücü cinsel dil kullanarak dışlamak ve bireyi görünüşü nedeniyle mağdur etmek olumsuz davranışlar yaşatmaktadır (12). Bunun yanı sıra cinsel mobbing olarak nitelendirilen olumsuz davranışların arasında kalıp söylemler de bulunmaktadır.

2.2. Cinsel Mobbing Söylemleri

Zamanla kalıplaşan ve bireylerin birbirlerine karşı ifade ettiği cinsel mobbing söylemlerinin bulunduğu söylenebilir. "Yumuşak, top, kırık" gibi söylemler ya da oluşan kalıp yargılar bireylerin cinsiyetlerine yönelik olup bireylerin davranışları, dış görünüşleri gibi nitelikleri kurban seçilmelerine neden olmaktadır. Eşcinsel bireylerin kalıplaşan cinsel mobbing söylemlerine cinsel kimliklerinden dolayı daha fazla maruz kaldıkları ifade edilebilir.

Cinsel mobbingi deneyimleyen sınıf olan eş cinsellik konusu ile ilgili yaygın ve belirgin söylemler bulunmaktadır (13). Ortaokulda eşcinsel birey olmak konulu yazıda cinsel kimliklerinden dolayı sınıf genelinde arkadaşlarının isimlerinden ziyade "top" lakabıyla tanınmalarından bahsedilmiştir. Bireylerin

anıldıkları lakaplarıyla hiçbir olumsuz hareketleri, kışkırtıcı yanları olmamasına rağmen ötekileştirildiği, dışlandıkları ve ayrımcılık yaşadıkları belirtilmiştir (14).

Homofobik yaklaşımlar yalnızca eşcinsel bireylere özgün olmayıp “cinsiyet uyumsuzluğu” gösteren bireylerin de hedef gösterildiği bilinmektedir. Yapılan bir çalışmada hegemonik erkeklik (spor yapmamak) ya da kadınlığını geliştiremeyen bireylerin alay konusu olduğundan, görünüşleri ya da konuşma biçimleriyle cinsiyetleri hakkında ayrımcılığa, “yumuşak/ pısırık” gibi söylemlere maruz kaldıklarından bahsedilmiştir (2). Dolayısıyla kalıplaşan söylemlere yalnızca eşcinsel bireylerin değil farklı nedenlerden dolayı cinsel mobbing mağduru olan birçok bireyin maruz kaldığı ifade edilebilir. Bu kapsamda kalıplaşan söylemlerin birey yaşamında etkilerinin olumsuz durumlar oluşturduğunun yadsınamaz olduğu düşünülmektedir.

2.3. Birey Yaşamında Cinsel Mobbingin Etkisi

Bireylerin özellikle çocukluk dönemlerinde cinsel mobbing gibi olumsuz bir davranışa maruz kalmaları duygusal, psikolojik, fiziksel gelişimini ve birey yaşamını olumsuz etkileyebileceği öngörülmektedir.

Mobbing sonucunda oluşan etki kişinin dayanma gücüne bağlı olmakla birlikte mobbing, herkes üzerinde olumsuz etkiler meydana getirir (6). Leymann'a göre mobbingin mağdur üzerinde travma sonrası stres bozukluğu oluşturabilecek etkileri vardır ve uzun vadeli etkilerinde ise ciddi hastalıklar hatta intiharlar bulunmaktadır (7). Yaygın olarak depresyon, kaygı, endişe, sinir hastalıkları, psikolojik sorunlar, kronikleşen ağrılar, kalp rahatsızlıkları, diyabet ya da özgüven düşüklüğü, dışlanma gibi sonuçlar ortaya çıkmaktadır (6).

Bireylerin cinsel mobbinge maruz kalmaları sonucunda genel anlamda mobbingde yaşandığı gibi etkilerin yaşandığı düşünülmektedir. Anksiyete, travma sonrası stres bozukluğu, depresyon, intihara meyilli olma gibi sonuçlar meydana gelmektedir (13). Diğer bir yandan bireyin cinsel mobbingi deneyimlemesi yani cinsiyeti üzerinden zorbalığa maruz kalması bireyin onurunu, güvenliğini zayıflatır ve duygusal sağlığını etkiler, izolasyona sebep olur (12). Bireyin benlik saygısının düşük olması, kendinden nefret etmesi, kendisiyle uyumsuzluklar yaşaması, çevresine ve kendisine karşı korku duyması, güvensiz hissetmesi, utanç ya da suçluluk duyması gibi durumlarda yaşanmaktadır (13). Bireyler bu tür duyguların giderilmesi için uygun desteklere teşvik edilmemesi durumunda izlerini ömür boyu taşımaktadırlar (12). Sonuç olarak cinsel mobbing mağduru bireylerin davranış, cinsel kimlik, dış görünüm gibi durumlarından dolayı zorbalandığı, ayrımcılığa maruz kaldıkları söylenebilir. Bu doğrultuda cinsel mobbingin birey üzerinde birçok olumsuz yanı olduğu ve oluşan olumsuz etkilerin bireylerin yaşamlarında derin izler bıraktığının yadsınamaz olduğu görülmektedir.

3.YÖNTEM

3.1. Araştırma Yöntemi

Çocukluk döneminde cinsel mobbing mağduru bireylerin deneyimlerine dair yapılan çalışma nitel araştırma yöntemi ile yürütülmüştür. Nitel araştırma, ilgili konuların açıklanmasını içerir. Sosyal yapıdaki sistemlerin derinlemesine keşfedilmesini sağlayan bilgi üretme biçimidir (15). Diğer bir yandan nitel yöntem ile yapılan çalışmalar katılımcıların deneyim, davranış ya da tutumlarını anlamlandırmak için tercih edilmektedir (16). Çocukluk döneminde cinsel mobbinge maruz kalan bireylerin fiziksel, psikolojik ve duygusal

gelişimlerinde deneyimlerinin ele alınması, yaşanan maruz kalmanın yetişkinlik dönemine olan etkilerinin derinlemesine incelenmesi amacıyla nitel araştırma yönteminden yararlanılmıştır.

3.2. Araştırma Deseni

Çocukluk döneminde cinsel mobbing mağduru olan bireylerin deneyimleri üzerine yapılan araştırmada fenomenolojik desenden yararlanılmıştır. Fenomenolojik desen, bireyin hayatında yaşadığı bir durumu nasıl deneyimlediğini anlamak için kullanılır ve belirli bir olguyu ifade eder (17). Yapılan çalışmada olgu cinsel mobbing mağduru olan yetişkin bireylerdir. Bu olgunun nasıl deneyimlendiğini anlamlandırmak, çocukluk döneminde cinsel mobbinge maruz kalan bireylerin yetişkinlik dönemine yansımalarını gözlemek, his, duygu ve düşüncelerini kavrayabilmek amacıyla fenomenolojik desen tercih edilmiştir.

3.3.Verilerin Toplanması ve Analizi

Yapılan çalışmada hedef kitle çocukluk döneminde cinsel mobbinge maruz kalan bireyler olarak belirlenmiştir. Amaçlı örneklem çerçevesinde deneyimi yaşayan katılımcılardan veriler toplanmıştır ve konunun hassasiyeti göz önünde bulundurularak katılımcılar aracılığıyla cinsel mobbing deneyimini yaşayan katılımcılara kartopu örneklem aracılığıyla da ulaşılmıştır. Çocukluk dönemi dışında cinsel mobbingi deneyimleyen bireyler çalışmaya dahil edilmemiştir.

Veri toplama sürecinde görüşme soruları araştırmacı tarafından hazırlanmıştır ve akademik danışman tarafından incelenip geliştirilmiştir. Bir cinsel mobbing mağduru katılımcıyla yapılan ön görüşme ile görüşme sorularının anlaşılabilirliği ve kullanabilirliği test edilmiştir. Yapılan görüşmeler

öncesi katılımcılara araştırmanın içeriği ve kişisel verilerinin gizliliği aktarılmış olup aydınlatılmış onam formu kendilerine iletilmiş, onam alınmıştır. Ayrıca onay dahilinde ses kaydı talep edilmiştir ve 10 katılımcı görüşmeler esnasında ses kaydı alınmasını onaylarken 2 katılımcı ise onaylamamıştır. Konunun hassasiyetinden dolayı katılımcı sayısı oldukça sınırlı tutulmaya çalışılmıştır ve görüşmeler yüz yüze ya da online görüşme yoluyla gerçekleştirilmiştir. Bulgular kısmında köşeli parantez ([ ]) katılımcıların söylediklerini tamamlamak, üç nokta (...) ise aktarım sırasında arada farklı kelime gruplarının olduğunu belirtmek amacıyla kullanılmıştır.

Çocukluk döneminde cinsel mobbinge maruz kalan bireyler ile yapılan görüşmeler ise yarı yapılandırılmış derinlemesine mülakat tekniği ile soru formu (EK-1) üzerinde yapılmıştır. Derinlemesine mülakat, üzerinde durulan konunun tüm boyutlarıyla incelendiği, katılımcılardan detaylı yanıtların alınabildiği ve katılımcının duygu, tecrübe, deneyimlerine ulaşıldığı bir tekniktir (18). Yarı yapılandırılmış derinlemesine mülakat tekniği ise araştırmalara esneklik kazandırmakta ve belli başlı görüşme sorularının standartlığını ortadan kaldırıp katılımcılarla derinlemesine bilgi edinmeyi sağlamaktadır. Yapılandırılmamış ve tam yapılandırılmış görüşmenin arasındadır (19). Araştırmaya esneklik katılması belli çerçeveler içerisinde her bir katılımcının deneyimlerini ve duygularını anlamak için önemli sayılmıştır. Dolayısıyla yapılan görüşmeler belli standartlara bağlı kalınıp esneklik sağlanarak yapılmıştır.

Katılımcılar ile yapılan görüşmelerden elde edilen veriler betimsel analiz ile değerlendirilmiştir. Betimsel analizin amacı katılımcılar ile yapılan görüşmeler ve gözlemler sonucunda elde edilen verilerin düzenlenerek,

yorumlanarak okuyucuya aktarılmasıdır. Katılımcıların hayatlarına ilişkin yaşanan deneyimlerin sunulmasından elde edilen veriler genellikle betimsel analiz ile değerlendirilir (15). Bu doğrultuda çocukluk döneminde cinsel mobbing mağduru olan bireylerin yaşamlarındaki deneyimlerinden elde edilen veriler betimsel analiz yöntemi ile aktarılmıştır.

Yapılan araştırma için İstanbul Medeniyet Üniversitesi tarafından 08.03.2024 tarihli ve 2024/2 sayılı Etik Kurul Onayı alınmıştır.

4. BULGULAR VE TARTIŞMA

Yapılan yarı yapılandırılmış mülakatlar sonucunda elde edilen bulgular 3 tema altında toplanmıştır. İlk temada katılımcıların cinsel mobbing kavramına olan bakış açıları, ikinci temada cinsel mobbing kavramının çocukluk ve yetişkinlik dönemine olan etkilerine dair sonuçlar aktarılırken üçüncü temada ise cinsel mobbing mağduru olan bireylerin oluşan stresi nasıl yönettiklerine dair bulgular aktarılmıştır.

4.1.Cinsel Mobbinge Bakış

Yapılan derinlemesine mülakatlarda katılımcılara cinsel mobbingi nasıl tanımladıkları ve toplumda nasıl gözlemledikleri sorusu iletilmiştir. Tüm katılımcıların cinsel mobbinge dair tanımları ve gözlemi olduğu görülmüştür.

“Şöyle galiba bu cinsel kimlikleri kalıplaştırıp bizim olmamız gerekenin dayatıldığı bir sistematik olarak ben görüyorum. Ve açıkçası biraz psikolojik şiddet içeren bir unsur gibi geliyor bana. Bir taraftan ne olmanız gerektiği bir taraftan da ne olmadığınız size dayatılıyor. Yani bu biraz incitici bir şey benim anladığım kadarıyla yani.” (Ö., 34 yaş, İstanbul), *“Biyolojik olarak ait olduğum cinsiyetin özelliklerini göstermediğine dair zorbanlanma olarak tanımlıyorum.”* (C., 23, Ankara), *“Cinsel mobbingi kişinin istemediği şeyleri karşı tarafın sana*

böyle baskılı bir şekilde sana karşı bunu göstermesi diye tanımlıyorum” (A., 24, İstanbul) ve “Toplumda maalesef ki maruz kalınan şeyler var ister istemez ve bunun toplumda biraz gelenekselleşmiş olduğunu düşünüyorum açıkçası” (S., 23 yaş, Edirne), “Cinsiyet üzerinden bir baskı olarak tanımlayabilirim.” (B., 23, Bursa).

Genel anlamda alınan yanıtlara bakılarak cinsel mobbingin psikolojik olarak bireylerde iz bıraktığı ve toplumda dayatılan cinsiyet temelli özelliklerden dolayı zorbalanmayı içerdiği ayrıca günümüzde toplum içerisinde halen yaşanabildiği gözlemlenmiştir. Yapılan araştırmada cinsel mobbingin ya da cinsiyete, cinselliğe dayalı zorbalığın bireysel değil toplumsal cinsiyet normlarından dolayı ortaya çıktığı belirtilmiştir. Araştırmada elde edilen bulgularda cinsel mobbingin farklı ülkelerde de olduğu ve cinsel kalıplaşmadan dolayı yaşandığı ifade edilmektedir (2). Buradan yola çıkarak cinsel mobbingin geleneksel aktarımlarla toplumlarda görülebildiği ve bireylerin alışılmamış belli kalıpların dışında olduğunda maruz kalabildikleri kavram olarak ifade edilebilir ve katılımcıların cinsel mobbinge dair verdikleri yanıtların literatürdeki araştırma sonuçlarını içerdikleri görülmektedir.

4.2. Cinsel Mobbingin Mağdurlara Etkisi

Cinsel mobbing bireylerin deneyimledikleri bir tür psikolojik şiddet türü olarak tanımlanabilir. Yapılan görüşmelerde katılımcıların tümü çocukluk dönemlerinde cinsel mobbinge maruz kalmışlardır ve cinsel mobbingin etkisi çocukluk döneminden ziyade yetişkinlikte de bireylerde iz bırakabildiği görülmüştür. Dolayısıyla cinsel mobbingin etkisi hem çocukluk hem de yetişkinlik döneminde izlenebilmektedir. Ayrıca katılımcılardan bazılarının

yapılan mülakat sırasında gözlerinde dolma, sorulan soruyu yanıtlamadan önce uzaklara dalma, öfke ve kırgınlık gibi duygudurumları gözlemlenmiştir.

4.2.1. Çocukluk Dönemine Etkisi

Çocukluk döneminde cinsel mobbing mağduru bireylerin deneyimleri üzerine yapılan çalışmada katılımcıların tümü cinsel mobbinge çocukluk dönemlerinde maruz kalmışlardır ve cinsel mobbing katılımcıların çocukluk dönemini, günlük yaşantısını etkilemiştir. Katılımcılara cinsel mobbingi deneyimledikleri dönemde hayatlarına olan etkileri ve hisleri sorusu iletilmiştir:

“Hep çekingen biriydim...sosyal ilişkiler konusunda. kendimi o arkadaşlardan uzak tutup eve kapanıyordum. silik bir karakter oldum, daha sonrasında bahaneler üretip dışarı çıkmamayı tercih ettim...yakıştırmalar yapıldığında açlık grevine girdim ya da yemek bozukluğu gibi şeylerle sağlığımla oynadım bir nevi. kaş ve bıyıklarım çıkmaya başladığı dönemde yaşitlarımdan erken olmuştu bu. diğer kızlardan farklı olduğu için 'aa erkek gibi, babam gibi, dedem gibi, dayı' gibi yakıştırmalar yapıldı ve o dönemde elim sürekli yüzüme kapatarak saçlarımı kaşlarımın üzerine kapatarak gezmeye başlamıştım.” (Ç., 22 yaş, İstanbul),

“Çok utanıyordum...alay konusu olunca daha da içime kapandım, kimseyle konuşamıyordum...Daha da sosyal hayatım sıfırlandı...insanların arkadaş olarak bile benim yanımda durmak istemeyeceklerini düşünüyordum... gerçekten arkadaş ortamım yoktu... kıyafete odaklıydım (kilo nedeniyle) bu yüzden hiçbir kıyafetin bana yakışmayacağını düşünüyordum. Denedikçe daha çok özgüvenim düşüyordu.” (Y., 23 yaş, Bursa),

“Dışarı çıkmak istemiyordum beni kötü etkiliyordu. Sanki gerçekten öyleymişim gibi hissediyorum bu benim kıyafetlerime bile yansımıştı... Küçükken arkadaşlarımdan kaçıyordum o ortama girmek istemiyordum ve utanıyordum dalga geçtikleri için” (M., 22 yaş, İstanbul), “Soyutlardım kendimi kulaklıkla müzik dinlerdim kendimi yalnız bırakırdım...” (B., 24 yaş, İstanbul), “Ortamdan uzaklaşıyordum...yani donuyordum...utanıyordum...eve gidince ağlıyordum, yalnız kalmak istiyordum...daha çok davranışlarımı törpüleme, bir yere ait olamama korkusu hissettim, uyuyamama sorunlarım oldu.” (G., 23 yaş, Trakya) “Şöyle beni genel olarak daha öfkeli bir insan yaptığından bahsetmişim bu öfke de hayatımda günlük yaşantımda ailemle olan ilişkim de arkadaşlarımla olan iletişimim de beni daha öfkeli sinirli bir insana dönüştürdü ve kendi hayatımdaki önemli şeyleri çok ciddiye almamaya başlamışım. dışlanmış hissettim çünkü” (C., 23 yaş, Ankara). Buradan yola çıkarak katılımcılarla yapılan görüşmelerde çocukluk döneminde cinsel mobbing mağduru olan bireylerin sosyal izolasyon, ortamdaki kaçınma, öfke, dışlanma, uyku, yeme ve duygudurum bozuklukları, özgüven eksikliği, içe kapanıklık gibi etkilerin yaşandığı belirtilmiştir. Zorbalanmaya maruz kalan bireylerin fiziksel ve duygusal olarak olumsuz yönde etkilendikleri belirtilmiştir. Depresyon, sosyalleşmeme, iletişime girmeme, yalnızlık, öz saygıda düşme, yeme ve uyku sorunu, öfke, kaygı gibi birçok psikososyal ve fiziksel sonuçlarla karşılaşmaktadır (20). Zorbalığa uğrayan çocukların büyük zararlara uğradığı, yine düşük özgüven, kaygı, yalnızlaşma, akademik açıdan düşme gibi zihinsel ve davranışsal etkilerini ortaya çıkarmaktadır. Savunmasız kesimin zorbalığı deneyimlediği ve kilo, cinsel yönelim, farklı kimliklere sahip olma gibi durumları yaşayan bireylerin zorbalandığı belirtilmektedir (21). Dolayısıyla cinsel mobbinge maruz kalan bireylerin bu gruplara dahil olduğu ve zorbalıkla mücadele ettiği görülmektedir

ve çocukluk dönemine olan etkileri üzerine katılımcılarla yapılan görüşmelerden elde edilen sonuçların literatürle paralellik gösterdiği gözlemlenmiştir.

4.2.2. Yetişkinlik Dönemine Etkisi

Katılımcılarla yapılan mülakatlarda cinsel mobbingin çocukluk döneminden sonra yetişkinlik dönemine olan yansımalarının neler olduğu konusu üzerinde durulmuştur. Yalnızca 3 katılımcı yaşanan deneyimin yetişkinlik dönemlerine etkisinin olmadığını ya da olsa bile bunu henüz fark etmediğini, üzerinde durmadıklarını söylemişlerdir. Katılımcılar, yetişkinlik dönemine yansıtılmamalarındaki temel etkenin kendi bilinçlilik ve farkındalık durumundan dolayı olduğunu ifade etmişlerdir. 9 katılımcı ise çocukluk döneminde maruz kalınan cinsel mobbingin halen etkisini yaşadıklarını belirtmişlerdir:

“Şöyle bir etkisi oluyor; ben kız çocuğu gibi büyüseydim her şeye kırılırdım ama her şeye kırılmamayı öğrendim. Daha sert daha güçlü yaptı beni ve insanlara da güvenmemeyi öğretti. Dışarıya kırılmağımı yansıtmak istemem daha sert görünmeye çalışırım aslında sert biri değilimdir içten içte.” (T., 28 yaş, Bursa),
“Bu şiddetin mobbingin etkisi herhalde hiç geçmiyor... iyi yanı [da] oldu bir kere kendime güvenmemi sağladı 'ben istiyorum ben yapıyorum' dedirtecek bir güç bulmamı sağladı. Bununla savaşmak zorunda kalmak çok güçlü kıldı beni. Kendimi çok daha iyi tanımam sebep oldu. Bir de böyle çok mantıkçı bir insan olmama sebep oldu galiba.” (Ö., 34 yaş, İstanbul),

“Ailemden uzaklaştım ve bu konuya daha rahat bakabildim ... Sağlıklı düşünce yapısına girdim ve bunu gördükten sonra psikolojik destek almaya başladım. Ve gerçekten de konu cinsel mobbinge uğrama muhabbetine geldi yani, bir yerde oraya vuruyor. Örneğin burun

estetiki oldum [yakın zamanda]. Bu estetikten önce kendimi çok güzel hissetmiyordum açıkçası. Sürekli aklıma gelen bir ses vardı ‘sen erkeksin sen erkek gibisin’ denilen o maruz kalma şeyi sürekli kendimi kötü hissettiriyordu” (S., 23 yaş, Edirne),

“Kilomu dikkat etmezsem bana traktör lastiği balina gibi lakaplar takılacağını düşünüyordum kaş ve bıyıklarım olduğunda olmasa bile ben varmış gibi hissediyorsam da hep ağzımı kapatıyordu ben hala bunları dikkat etmeye çalışıyordum ki toplumdaki dışlanmayayım. Biraz dikkat etmediğim zaman çocuklukta bana takılanlar kapları kendime şu an söylüyor olarak buluyorum. Çok çok içime kapanık bir insan olmama yol açtı çok utangaç bir insan olmama. hala toplumun bazı yerlerinde öne çıkmaktan hiç hoşlanmıyorum sanki dikkatler üzerime çekildiğinde yine kilomla cinsel özelliklerimle bir dışlanmaya maruz kalacakmış gibi hissediyorum. O zaman da yaşadığımı şeyler şu anda hala bana izlerini yaşatmaya devam ediyor” (Ç., 22 yaş, İstanbul),

“Yani hala sürüyor [etkisi]. Özellikle sosyal olarak anksiyete yaşadım. Daha geri plandayım yani sosyal açıdan. Öne çıkmamı daha böyle baskıladı diyeyim. Arkadaşlarım beni seviyor mu sevmiyor mu, arkamdan konuşup konuşmuyor mu gibi düşünme, gece uyuyamam anksiyete gibi sorunlarım oldu onun için psikiyatriye gittim, hala kullanıyorum antidepresan (G., 23 yaş, Trakya), “Bence etkisi bayağı uzun sürmüş olsa gerek. Hala dış görünüşün konusunda kendimi özgüvensiz hissettiğim konular oluyor. Mesela okula her gün giderken makyaj yaparım saçlarımı yaparım ve bunu yapmadan gittiğim zaman kendimi eksik hissederim çirkin hissederim erkeksi hissederim” (C., 23 yaş, Ankara).

Katılımcılardan alınan yanıtlara bakılarak çocukluk döneminde yaşanan cinsel mobbingin yetişkinlik dönemine olumlu ve olumsuz etkileri olduğu gözlemlenmiştir. Bazı katılımcılar yaşanan deneyim sonucunda zor bir yoldan sonra güçlendiğini ifade ederken bazı katılımcılar içsel dünyalarını yansıtamadığını, duygudurum bozuklukları yaşadıklarını ifade etmiştir. Katılımcılar anksiyete, psikolojik destek ve ilaçla tedavi, sosyal ortamdan geri çekilme, korku, baskılanma, olumsuz duygu durumları içerisinde olma gibi durumların yaşandığını belirtmişlerdir.

Buradan yola çıkarak yapılan bir araştırmada mobbinge maruz kalmanın uzun vadeli sonuçlarının yetişkinliğe kadar uzandığı belirtilmektedir (21). Farklı bir araştırmada ise bireylerin yaşadıkları travma deneyiminin sonucunda çocukluk döneminin bir zamanında olumsuz durumlara maruz kalan bireylerin yetişkinlikte benlik saygısında düşüklük, karar almada zorlanma, benlik kabulü ve yaşam doyumunda düşüklük gözlemlenmiştir. Yine aynı araştırmada yaşama dair amacı olan bireylerin dün, bugün ve yarın halinde yaşamı düşündüğünü ve bu bireylerin yaşamında olumlu duyguların artacağı, yaşamlarını daha değerli bulacağı belirtilmiştir (22). Yapılan farklı bir araştırmada ise yaşanan olumsuz durumlar sonrasında güçlenme iyileşmenin birinci ilkesi olarak kabul edilmektedir. Mağdurun hasar alan ya da deforme edilen becerilerinin geliştirdiği ve güçlenmeye başladığı belirtilmiştir (23). Ayrıca erken çocuklukta mağdur edilen bireylerin travmatik deneyimlerden büyük ölçüde etkilendiğini ve deneyimin o zamanki etkisinin çocukluk zamanlarındaki kadar canlı olabileceği belirtilmiştir. Olumsuz düşünceler, duygusal tepkiler, yine sosyal açıdan mağduriyetler yaşanan zorbalanmanın uzun vadede ki etkileri arasındadır. Yine aynı araştırmada insanların yetişkinlik döneminde

güvenli ve uzun vadeli ilişkiler kurmaya çalıştıkları belirtilirken çocukluk döneminde yaşanan olumsuz durumların (cinsel mobbing gibi) ilişkilerden kaçınmak, izolasyon, yalnızlık, depresyon, akranlar tarafında reddedilen korkusu, yaş aldıkça anksiyete gibi sonuçlarıyla karşı karşıya kalabilecekleri belirtilmektedir (24). Dolayısıyla bireylerin yaşadıkları deneyimlerinin hayatlarına olan etkisinde olumsuz sonuçlarına karşılık iyileşme ve güçlendirmeyle birlikte değişimlerin yaşanabileceği sonucuna varılmıştır. Aktarılan çalışmalardan yola çıkarak katılımcıların deneyimin zorluklarına rağmen olumlu yanlarını da güçlenmeyle belirtmeleri literatürle uyum sağladığını göstermektedir. Buradan yola çıkarak cinsel mobbingin hem çocukluk hem de yetişkinlik dönemine etkileri olduğu gözlemlenmiştir ve etkileriyle birlikte bireylerin stresle başa çıkma yöntemlerinin de önemli olduğu düşünülmektedir.

4.3. Cinsel Mobbing Deneyiminde Stres Yönetimi

Cinsel mobbing deneyiminde katılımcılara stresle nasıl baş ettikleri ve duygularının zaman içerisinde nasıl bir değişiklik gösterdiği gibi stres yönetimlerini anlamaya dair sorular iletilmiştir: *“21-22’lere geldiğimde benim de sesim olduğunu anladığımda, bende söyleyebilecek bir şeylerimin olduğunu anladığımda orada bitti çünkü orada mücadele etme gücü buldum kendimde yani. Ben sizi umursamıyorum deme şansım vardı... Orada bitti”* (Ö., 34 yaş, İstanbul), *“O zaman hiçbir şey yapamadım şimdi psikoloğa gidiyorum geçmişti atmak için. Çocukken [ailemin] beni anlamayacaklarını düşünmüyordum çünkü saçlarımı kesen benim kendi ailem. Her bireyin psikolojik destek alması gerekiyor [etkisi hala daha sürüyor].”* (T., 28 yaş, Bursa), *“Baskılamış olabilirim evet [oluşan stres]. Ciddiye almayarak takmayarak, kafaya takmayarak öyle*

yönettım. ‘Erkek’ söylemini pek ciddiye almadım sadece sinir oluyordum.” (B., 22 yaş, Bursa), “Kendi içimde bir şeyleri sürekli sorguladım ama artık bir zaman sonra da şey oldu sanırım ... Bitmedi ama kabullendim” (S., 23 yaş, Edirne) “Bunu düşündüğümde çocukluğumdan beri koyduğum kariyer hedefimi göz önüne alıyorum. Kariyerim daha ön planda diyerek kendimi geçiştiriyorum...Güçlü olmanın sırrını iyi bir kariyerde buluyorum açıkçası. Kariyer başarısı olgunluk ve özgüven getiriyor.” (A., 27 yaş, Netherland).

Elde edilen yanıtlara bakılarak bireylerin farkındalık düzeylerinin artması, psikolojik destek ile güçlenmeleri, içsel dünyalarında kabul etmeleri, duygularını dışarıya, yazıya dökmeleri gibi konularla stres yönetimini sürdürdükleri gözlemlenmiştir. Liu ve Jiang yaptıkları araştırmada stresi fiziksel ve zihinsel gerginliğe sebep olan bir olay olarak tanımlamışlardır (25). Bireyin yaşam kalitesini arttırması ve stresle baş edebilmesini sağlayan, durumun/ verilen tepkinin değişmesine neden olan aktöre ise stres yönetimi denilmektedir. Stres yönetiminde bireysel kullanılan stratejilerin gerekli ve önemli bir yeri olduğu görülmektedir. Bunlar bireylerin davranışsal, psikolojik ya da fiziksel yapılarından kişisel alışkanlıklarına göre öngörülebilmektedir. Ayrıca stres yönetiminde bireyin olumsuz durumlara sebep olan olguyu ortadan kaldırması, kontrol etmede güçlük çektiği durumlara pozitif yaklaşım kabul etmesi ya da ‘boşver’ mesi ve psikolojik destek yoluyla yaşam tarzını yönetmesi stresle baş etmede önemli olduğundan bahsedilmiştir (26). Literatür taramasından alınan çalışmalara bakılarak katılımcıların stres yönetiminde kendi stratejilerini oluşturduğu ve yaşanan deneyimde oluşan baskı, zorbalanma ve stresi etkileriyle birlikte yönettikleri ya da bu konuda bilince sahip oldukları görülmüştür.

Sonuç olarak cinsel mobbinge dair tüm katılımcıların bir deneyimi ve gözlemi olduğu toplumsal normlardan, fiziksel ve davranışsal görünümünden dolayı bireylerin bu psikolojik şiddet türüne, zorbalanmaya maruz kaldığı gözlemlenmiştir. Yaşanan deneyim sonucunda çocukluk ve yetişkinlik dönemine etkileri olduğu; çocuklukta sosyal izolasyon, yalnızlık, dışlanma, özsaygıda düşüklük, içine kapanma gibi etkilerinin olduğunu sonucuna ulaşılmıştır. Yetişkinlikte bireysel mücadeleden kaynaklı bireyi güçlendirebildiği görülmüşken yine çocukluk dönemindeki etkilerinin yansıdığı sonucuna varılmıştır. Bu durumun bireyin stres durumunu da etkilediği ve cinsel mobbingin oluşturduğu stresi yönetmek zorunda kaldıkları gözlemlenmiştir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Mobbing, bireylere yönelik uygulanan etik dışı davranışlar bütünüdür. Cinsel mobbing ise toplumsal normların, toplumda alışılmış davranışların ya da özelliklerin dışında kalan bireylere karşı uygulanan davranışlardır. Bireylerin ses tonu, saç, sakal, boy, kilo, yürüyüş, giyiniş ya da konuşma tarzı, cinsel yönelimi gibi davranışsal ve fiziksel özelliklerinden dolayı zorbalanmaya maruz bırakılmasıdır. Çocukluk döneminde cinsel mobbinge maruz kalan bireylerin “top, yumuşak, kırık, erkek fatma” gibi cinsel mobbing söylemleriyle de karşı karşıya kalmaktadırlar. Diğer bir yandan çocukluk döneminde yaşanan olumsuz deneyimlerin hem çocukluk hem de yetişkinlik dönemi içerisinde birey yaşamını etkisi altına almaktadır. Katılımcılarla yapılan derinlemesine mülakatlarda katılımcıların genel itibarıyla davranışsal özellikleri (daha kibar olmak gibi), fiziksel görünümü (kilolu, yapılı ya da uzun boylu olmak, kaş, bıyık, gibi) saç uzunluğu, saç kısalığı, yönelimleri, ilgi odakları,

giyim tarzı, yaşam biçimi gibi konulardan dolayı cinsel mobbingi deneyimledikleri görülmüştür.

Çocukluk döneminde cinsel mobbinge maruz kalmış bireylerle yapılan yarı yapılandırılmış derinlemesine mülakatlarda üç farklı tema üzerinden sonuçlar elde edilmiştir. İlk temada bireylerin cinsel mobbinge karşı olan bakış açıları gözlemlenmiştir. Bireylerin cinsel mobbingin toplum içerisinde olduğu normlardan, kalıplaşan yargılardan ve alışılmışların dışında olan durumlardan oluştuğu çıkarımı yapılmıştır. İkinci temada ise cinsel mobbingin çocukluk ve yetişkinlik dönemine olan etkisi üzerine sonuçlar elde edilmiştir. Çocukluk döneminde olumsuz deneyim ve zorbalanmaya maruz kalmanın katılımcılarda sosyal izolasyon, yalnızlık, öfke, dışlanma korkusu, öz saygıda düşüklük, içe kapanıklıkla gelen duygudurum bozuklukları ya da uyku ve yeme sorunları gibi etkilerinin yaşandığı sonucuna ulaşılmıştır. Çocukluk döneminde yaşanan mağduriyetin uzun vadeli etkileri yetişkinlik döneminde de yaşanabildiği gözlemlenmiştir. Yaşanan mobbingin yansıması olarak yetişkinlik döneminde de bireylerin özgüven eksikliği, anksiyete, kaygı, sosyal izolasyon, korku gibi etkilerinin kendilerinde görüldüğü sonucuna varılmıştır. Katılımcılar çocukluk dönemlerinde yaşanan mobbinge karşılık zorlukların üstesinden gelerek güçlendikleri ve psikolojik destekle mücadele ettikleri görülmüştür. Yaşanan maruz kalma sonucunda oluşan etkilere karşılık olarak ise katılımcıların stres yönetimine dair sonuçlar ortaya çıkmıştır. Bireyler psikolojik destek, kabullenme, bilinçlenme, farklı yollarla duygu aktarımı ya da güçlenme gibi faktörlerle cinsel mobbing sonucu oluşan stresin yönetimini sağladıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Elde edilen sonuçların tümü literatür tarafından desteklenmektedir fakat “cinsel mobbing” olarak adlandırdığımız kavramının tanımı doğrudan literatürde yer almamaktadır. Dolayısıyla cinsel mobbing mağduru bireylerin deneyimlerine yönelik elde edilen sonuçların tümüne bakarak cinsel mobbing kavramının literatüre kazandırılması gerektiği, bu alanda daha fazla çalışma yapıp literatürde yaygınlaştırılmasının sağlanması hem günümüz hem de geleceğimiz açısından önemli sonuçlar elde edilebileceği düşünülmektedir. Dolayısıyla elde edilen tüm bu sonuçlara bakılarak;

-cinsel mobbing kavramının yapılan önleme ve destekleme çalışmalarıyla yaygınlaştırılması,

-cinsel mobbing kavramına dair literatür çalışmalarının artırılması, cinsel mobbing kavramına karşılık gelen tanımın kabul edilmesi, yapılan araştırma ve yayınlarla konunun derinlemesine ele alınarak geniş kitlelere ulaşılması,

-çocukluk döneminde olan bireylere eğitim ve farkındalık programlarının planlanması, okul gibi mekanlarda bireylere cinsel mobbinge yönelik eğitimlerin sunulması ve önleme çalışmalarının yapılması,

-cinsel mobbinge uğrayan bireylerin bu psikolojik şiddet türünden en az etkilenmesi için bilinçlendirme çalışmalarının yapılması, rehabilitasyon ve destek hizmetlerinin sunulması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

1. Okan İbiloğlu A. Farklı Yönleriyle Mobbing (Psikolojik Şiddet). *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*. 2020;12(3):341-330.
2. Turner-Moore & Tamara; Milnes, Kate; Gough, Brendan *Bullying in five European countries: Evidence for bringing gendered phenomena under the umbrella of 'sexual bullying' in research and practice*. 2021; 86: 105-89.
3. Karal, E., Atak, H. *Çocukluk Çağı Ruhsal Travmaları Üzerine Kavramsal Bir Çalışma*. Muş Alparslan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 2022; 2(1): 103-82.
4. Karcıoğlu, F., Çelik, Ü. *Mobbing (Yıldıрма) Ve Örgütsel Bağlılığa Etkisi*. Atatürk Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Dergisi. 2012; 26(1): 75-59.
5. Tınaz, P. *İşyerinde Psikolojik Taciz Mobbing*. *Çalışma Ve Toplum*. 2006; 4(11): 28-13.
6. Mercanhoğlu, Ç. *Çalışma Hayatında Psikolojik Tacizin (Mobbing) Nedenleri, Sonuçları ve Türkiye'deki Hukuksal Gelişimi*. *Organizasyon Ve Yönetim Bilimleri Dergisi*. 2010; 2(2): 46-37.
7. Leymann, H. "The Content and Development of Mobbing at Work". *European journal of work and organizational psychology*. 1996, 5 (2): 184-165.
8. Av. Hanifi Bayri. "Mobbing Türleri". Erişim tarihi: 31.05.2023. Erişim adresi: <https://hanifibayri.av.tr/bm/mobbing-turleri/>
9. Semerci, M., Aktürk, İ., Yaman, Ö. M. *Farklı Cinsel Kimliklerdeki Bireylerin Çocukluk Dönemi Aile İlişkileri: "Bizim Hikayemiz Ailede Başlar"*. *İmgelem*. 2023; 7(12): 206-171.
10. Güner, P. *Cinsel Kimlik Gelişimi*. *Turkiye Klinikleri J Obstet Womens Health Dis Nurs-Special Topics*. 2016; 2(1): 14-9.
11. Kaos GL. "İş Dünyasında Zorbalık ve Mobbing Arasındaki Farklar". Erişim tarihi: 10.11.2016. Erişim adresi: <https://kaosgl.org/haber/is-dunyasinda-zorbalik-ve-mobbing-arasindaki-farklar>
12. Family Lives. "Sexual Bullying". Erişim tarihi: 10.2024. Erişim adresi: <https://www.familylives.org.uk/advice/bullying/general-advice/what-is-sexual-bullying>
13. Gündül, Ö., Çolak, Ö. *İşyerinde Cinsel Yönelim ve Cinsiyet Kimliği Bağlamında Mobbingin Ruh Sağlığına Etkisi*. *TTB Mesleki Sağlık ve Güvenlik Dergisi*. 2017; 17(65): 34-28.
14. Türkiye LGBTİ Birliği. "Ortaokulda Eşcinsel Olmak". Erişim tarihi: 29.11.2015. Erişim adresi: <https://lgbti.org/ortaokulda-escinsel-olmak/>
15. Baltacı, A. *Nitel Araştırma Süreci: Nitel Bir Araştırma Nasıl Yapılır?* Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 2019; 5(2): 388-368.
16. Pathak, V. & Jena, B. & Kalra, S. *Nitel Araştırma*. *Klinik Araştırmalarda Perspektifler*. 2013; 4 (3): 192.

17. Knight, S. M. A Phenomenological Study Of The Influence Of Masculinity On Peer Accountability In Fraternities. The University of North Carolina. 2024.
18. Tekin, H. H., Tekin, H. Nitel Araştırma Yönteminin Bir Veri Toplama Tekniği Olarak Derinlemesine Görüşme. İstanbul University Journal Of Sociology. 2012; 3(13): 116-101.
19. Altunay, E., Oral, G., Yalçinkaya, M. Eğitim Kurumlarında Mobbing Uygulamalarına İlişkin Nitel Bir Araştırma. Sakarya Üniversitesi Eğitim Dergisi. 2014; 4(1): 80-62.
20. Özbek Baştuğ, Ö. Y., Taneri, P. O. Çocuklarda Zorbalık Davranışları, Kaygı ve Sosyal Kaygı Arasındaki İlişki. Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 2023; 14(2): 247-211.
21. Menestrel, S. L. Preventing bullying: Consequences, prevention, and intervention. Journal of Youth Development. 2020; 15(3): 26-8.
22. Kahraman, A. Çocukluk Çağı Travmaları İle Öznel İyi Oluş Arasındaki İlişkide Kişisel Biriciklik Algısının Aracı Rolü: Bir Yapısal Eşitlik Modellemesi Çalışması. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Arel Üniversitesi, 2018.
23. Özen, Y. Psikolojik Travmalardan Korunma Ve Tedavi. Kesit Akademi Dergisi. 2018;(14): 230-216.
24. Dewey, S. E. Bullying victimization: The impact of childhood bullying and long-term effects during adulthood. 2015.
25. Liu, D. & Jiang, S. The relationship between stress events and mental health: The role of cognitive flexibility and coping style. The Educational Review. 2024; 8(1): 146-142.
26. Güçlü, N. Stres Yönetimi. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi. 2001; 21(1).

EK-1 Soru Formu

Demografik Sorular

Kendinizden bahsedebilir misiniz?

- Yaş •Eğitim düzeyi (sınıf ve kademe) •Meslek
- Nerede doğdunuz? •Nerede yaşıyorsunuz?
- Cinsel mobbinge maruz kaldınız mı?

Mülakat Soruları

1. Çocukluk döneminizden kalan “iyi ki” leriniz nelerdi?

Sondaj: Çocukluk döneminizden kalan “keşke” leriniz nelerdi?

2. Okul hayatınız nasıl geçti?

3. Cinsel mobbingi nasıl tanımlarsınız?

Sondaj: Toplumda cinsel mobbingi nasıl gözlemliyorsunuz?

Sondaj: Cinsel mobbing kalıpları/ söylemleri (“erkek fatma, top, gay...”) hakkında ne düşünüyorsunuz?

4. Cinsel mobbinge maruz kaldığınız ilk deneyiminizden nasıl bahsedersiniz?

Sondaj: O dönemde sizi rahatsız eden durumlar neydi?

Sondaj: Bu durumda nasıl hissediyordunuz?

5. Mahalle, aile, akraba, cami, apartman, köy gibi mekanlardan hangilerinde maruz kaldınız?

Sondaj: Hangi dönemde daha ağır yaşadınız?

6. Çevreniz tarafından mobbinge uğrarken tepkileriniz nasıldı?

Sondaj: O güne dönseniz yine aynı tepkiyi mi verirsiniz?

7. Duygularınız zaman içerisinde nasıl bir değişiklik gösterdi?

8. Deneyimi yaşadığınızda cinsel mobbingin hayatınıza etkilerini nasıl ifade edersiniz?

Sondaj: Günlük yaşantıda çocukluk döneminizde etkileri oldu mu?

9. Sonucunda oluşan stresi yönetmek için ne yaptınız?

10. Birinden destek almak istediğinizde çekinceleriniz olmuş muydu? Neden?

Sondaj: Bu konuda profesyonel destek ile ilgili deneyim ve fikirleriniz nelerdir?

11. En büyük destekçiniz kimdi?

Sondaj: Başka destekçiler kimlerdi?

12. Yaşanılan mobbingin etkisi ne kadar sürmüştür?

Sondaj: Yetişkinlik döneminize etkisi hakkında ne söylemek istersiniz?

13. Bu deneyim sizde neleri değiştirdi?

14. Bu durumu önlemek için önerileriniz ve bu durumdan mağdur kişilere tavsiyeleriniz nelerdir?